

Dunajska c. 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 74 00
F: 01 478 74 22
E: gp.mop@gov.si
www.mop.gov.si

Številka: 35105-81/2021/38
Datum: 24. 10. 2022
Dato: 81-21 namakalni sistem ormož v faza gd

Ministrstvo za okolje in prostor izdaja na podlagi drugega odstavka 7. člena Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 61/17, 72/17 – popr., 65/20, 15/21 – ZDUOP in 199/21 – GZ-1; v nadaljevanju GZ) v povezavi s prvim odstavkom 128. člena Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 199/21 in 105/22 – ZZNŠPP, v nadaljevanju GZ-1) v integralnem postopku za izdajo gradbenega dovoljenja za objekt z vplivi na okolje: namakalni sistem Ormož – V. faza, uvedenem na zahtevo investitorja Občine Ormož, Ptujška cesta 2, 2270 Ormož, naslednje

GRADBENO DOVOLJENJE

I. Investitorju, **Občine Ormož, Ptujška cesta 2, 2270 Ormož**, se v integralnem postopku za izdajo gradbenega dovoljenja za objekt z vplivi na okolje izda gradbeno dovoljenje: **namakalni sistem Ormož – V. faza**.

II. Gradnja po tem gradbenem dovoljenju obsega:

1 Namakalni sistem Ormož – V. Faza

- kratek opis objekta	Gradnja namakalnih sistemov
- parcelna številka	1326, 1327, 1331, 1334, 1432, 1434, 1437, 1441, 1442, 1518, 1519, 1541, 1542, 1649, 1657, 1658, 1659, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1678, 1679, 1691, 1692, 1695, 6893, 6894, 6897, 6900, 6908, 6918, 6924, 6925, 6927, 6937, 6939, 6940, 6941, 6944, 6948, 6949, 6950, 6953, 6955, 6957, 6972, vse k. o. Cvetkovci (329)
	1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1718, 1724, 1725, 1726, 1732, vse k.o. Velika Nedelja (331)
	1063, 1069, 1070, 1074, 1075, 1077, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1097, 1098, 1100, 1102, 1103, 1105, 1109, 1110, 1116, 186/8, 228/6, 236/18, 248/3, 248/4, 654/7, 656/1, 656/2, 673/6, 679/10, 679/12, 679/5, 679/6, 679/8, 692/2, vse k.o. Trgovišče (330)
	611, 613, 616, 621, 814, vse k.o. Senešci (323)
	1645, 1647, 1652, 1657, 1659, 1662, 1664, 1667, 1671, vse k.o. Sodinci (324)
	847, 850, obe k.o. Podgorci (327)
- vrsta gradnje	novogradnja - novozgrajen objekt
- zahtevnost objekta	manj zahteven
- klasifikacija po CC-SI	21530

- objekt vkopan namakalni cevovod na globini temena cevi min 0,8 m pod terenom, PE cevi premera od 100 do 315 mm. Skupna dolžina predvidenih vodov znaša 11.698 m. Maksimalen pretok vode za namakanje znaša 80 l/s.opis zmogljivosti, kapacitete, dimenzij, karakteristik -

2 Zunanja ureditev

- Rekultivacija poškodovanih površin.

3 Gradbišče

- v območju dovoljene gradnje.

4 Zagotavljanje komunalne oskrbe in priključevanje na infrastrukturo

	predvidena komunalna oskrba	lokacija priključitve	k.o.	parcelna št.
- namakalni cevovod	nov priključek	obstoječi cevovod	329 Cvetkovci	1649
- namakalni cevovod	nov priključek	obstoječi cevovod	329 Cvetkovci	1542
- namakalni cevovod	nov priključek	obstoječi cevovod	329 Cvetkovci	1659

III. Podrobnejši mikrolokacijski, ekološki, tehnični, oblikovalski in okoljevarstveni pogoji obravnavanega posega, ki so za investitorja obvezujoči, so določeni v dokumentaciji, ki je sestavni del tega dovoljenja:

- A. Projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja (DGD) številka št. 4011/20, oktober 2020, dopolnitev marec 2022, ki jo je izdelal Vodnogospodarski biro Maribor d.o.o., Maribor
- B. Poročilo o vplivih na okolje za namakalni sistem Ormož – V. faza za potrebe pridobitve OVS, št. 4015/20-PVO, avgust 2021, dopolnjeno v marcu 2022, dopolnjeno v juniju 2022, izdelovalca Vodnogospodarski biro Maribor d.o.o., Glavni trg 19c, 2000 Maribor.

IV. K predmetni gradnji so podali mnenja pristojni organi in organizacije:

- št. 35403-23/2021-2 z dne 2. 12. 2021 in št. 35403-23/2021-10 z dne 18. 7. 2022, Agencija RS za okolje, Vojkova 1b, 1000 Ljubljana, gp.arso@gov.si
- št. 30 00-1/2021-115 z dne 16. 11. 2021, Dravske elektrarne Maribor d.o.o., Obrežna ulica 170, 2001 Maribor, dem@dem.si
- št. 37167-2032/2020/7 z dne 16. 11. 2021, in št. 37167-2032/2020/4 z dne 16. 11. 2020, Direkcija RS za infrastrukturo Sektor za upravljanje cest Območje Ptuj, Trstenjakova 5a, 2250 Ptuj, Slovenija, gp.drsi@gov.si
- št. 35508-7721/2021-7 z dne 3. 5. 2022, Direkcija RS za vode, Sektor območja Drave, Krekova ulica 17, 2000 Maribor, gp.drsv-mb@gov.si
- št. 1288706 (4003-490/52021-2) z dne 10. 11. 2021, Elektro Maribor d.d., Vetrinjska ulica 2, 2000 Maribor, info@elektro-maribor.si
- št. 1185/2021 z dne 10. 12. 2021, Komunalno podjetje Ormož, Hardek 21c, 2270 Ormož, tajnistvo@kp-ormoz.si
- št. 351-337/2020-126 04/20 z dne 6. 12. 2021 in št. 351-328/2020 02/22 z dne 18. 11. 2020 Občina Ormož, Ptujška cesta 6, 2270 Ormož, obcina.ormoz@ormoz.si
- št. 102569-MB/6503-IV z dne 24. 11. 2021, Telekom Slovenije Dostopovna omrežja Operativa TKO osrednja Slovenija, Titova cesta 38, 2000 Maribor, sprejemna.pisarna@telekom.si
- št. 499/11-šz z dne 5. 11. 2021, Telemach d. o. o., Brnčičeva ulica 49a, 1231 Ljubljana-Črnuče, info@telemach.si
- št. 3562-0990/2021-4 z dne 22. 12. 2021, Zavod RS za varstvo narave OE Maribor, Pobreška cesta 20a, 2000 Maribor, zrsvn.oemb@zrsvn.si

- št. 35107-0517/2020/7-AM z dne 29. 11. 2021, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije OE Maribor, Slomškov trg 6, 2000 Maribor, tajnistvo.mb@zvkd.si
- št. 31002-307/2016-15 z dne 3. 12. 2020, Slovenske železnice – Infrastruktura d.o.o., Kolodvorska ulica 11, 1506 Ljubljana, vposta.infra@slo-zeleznice.si

V. Podrobnejši mikrolokacijski, tehnični in oblikovalski pogoji obravnavanega posega ter rešitve in ukrepi za varovanje okolja, ohranjanja naravne in kulturne dediščine ter trajnostne rabe naravnih dobrin so določeni v občinskem prostorskem načrtu za Občino Ormož ter ureditvenem načrtu na namakalni sistem Ormož; v projektni dokumentaciji navedeni v IV.A točki tega dovoljenja ter na predpisih temelječih mnenjih pristojnih mnenjedajalcev, navedenih v V. točki tega dovoljenja, in so za investitorja obvezujoči.

VI. Presoja vplivov na okolje je bila izvedena za poseg: širitev namakalnega sistema Ormož – V. faza, ki obsega gradnjo cevovoda za namakanje 153 ha dodatnih kmetijskih površin na zemljiščih s parc. št.: 1326, 1327, 1331, 1333, 1334, 1431, 1432, 1434, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1518, 1519, 1541, 1542, 6893, 6894, 6897, 6918, 6923, 6941, 6942, 6943, 6944, 6955, 6956, 6957, 6952, 6951, 6950, 6949, 6948, 6939, 6937, 6927, 6926, 6925, 6900, 6906, 240/1, vse k.o. Cvetkovci (329), in na zemljiščih s parc. št.: 1712, 1724, 1723, 1721, 1720, 1719, 1718, 1717, 1715, 1716, 1714, 1726, 1728, 1732, vse k.o. Velika Nedelja (331), in na zemljiščih s parc. št.: 1103, 1105, 1063, 1065, 1067, 1069, 1070, 1076, 1077, 1080, 1081, 1082, 1093, 1094, 1096, 1097, 1098, 1099, 1110, 1116, vse k.o. Trgovišče (330), in na zemljiščih s parc. št.: 611, 616, 618, 814, 815, 816, vse k.o. Senešci (323), in na zemljiščih s parc. št.: 1632, 1637, 1663, 1664, 1667, 1662, 1657, 1658, 1659, 1660, 1652, 1647, 1646, 1645, vse k.o. Sodinci (324), in na zemljiščih s parc. št.: 847, 848, obe k.o. Podgorci (327), in zapolnitev »belih lis« znotraj že izvedenega sistema v velikosti 780 ha, iz katere izhajajo, da nameravana gradnja nima pomembnih škodljivih vplivov na okolje. Investitor (nosilec nameravanega posega) mora z namenom preprečitve, zmanjšanja ali odprave škodljivih vplivov na okolje, pri gradnji, uporabi oz. obratovanju in odstranitvi oz. opustitvi objekta, poleg zahtev in ukrepov iz Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Ormož (Ur. vestnik Občine Ormož št. 4/13, 10/13, 1/16, 7/17, 13/19, 55/20 in 35/21; v nadaljevanju OPN), zakonsko predpisanih, s projektom predvidenih ukrepov in ukrepov, določenih v PVO, upoštevati tudi naslednje ukrepe in pogoje:

1. Varstvo tal in kmetijskih zemljišč

1.1 Čas gradnje:

- uporabiti je treba tehnično brezhibno gradbeno mehanizacijo, da se prepreči vsakršne izlive motornih olj in maziv v tla;
- preprečiti je treba kakršnokoli onesnaženje tal in kmetijskih zemljišč in ob eventualni nesreči zagotoviti takojšnje ukrepanje na način, da se razlitje oziroma razsutje nevarnih snovi takoj sanira, in sicer onesnaženo mesto, če je to mogoče, najprej nevtralizira, izkoplje ves onesnaženi material, shrani v neprepustne zaprte posode in skladišči do predaje pooblaščeni organizaciji za ravnanje s tovrstnimi odpadki;
- viške plodne zemlje iz izkopov je treba uporabiti za sanacijo in kmetijske namene;
- pri zemeljskem izkopu je treba zgornji obdelovalni sloj (25 cm) odlagati ločeno in zagotoviti zasutje cevovoda skladno z naravnim sosledjem horizontov tal;
- vsa od del poškodovana zemljišča je treba sanirati in zatraviti oziroma vrniti v prvotno stanje;
- začasno skladiščenje viškov zemeljskega materiala je treba načrtovati tako, da le-ta ne bodo posegala na kmetijska zemljišča in da se proizvodni potencial kmetijskih zemljišč ne bo poslabšal (ustrezno ravnanje z rodovitno zemljo);
- časovna dinamika gradnje mora biti prilagojena na način, da v najmanjši možni meri ovira kmetijsko proizvodnjo;
- med gradnjo je treba zagotoviti nemoten dostop do kmetijskih zemljišč;
- dela je treba izvajati tako, da se sosednjih kmetijskih zemljišč, ki jih izvedba del neposredno ne prizadene, ne poškoduje;

1.2 Čas obratovanja:

- izdelati je treba Poslovnik o obratovanju in vzdrževanju namakalnega sistema z načrtom namakanja, ki med drugim vključuje spremljanje pravilnosti namakanja v daljšem časovnem obdobju in določa nujna izobraževanja uporabnikov namakalnega sistema o morebitnih negativnih učinkih nestrokovnega namakanja;
- potrebno je redno spremljanje namakanja. V prvih petih letih obratovanja je treba tekom sezone vsaj enkrat preveriti ustreznost dodanih količin vode. V naslednjih petletnih obdobjih se količina dodane vode preveri enkrat na dve leti ali enkrat na tri leta, če v prvem petletnem obdobju ni bilo ugotovljenih območij s postopno degradacijo tal;
- potrebno je redno preverjanje ustreznih količin vode za namakanje s strani ustreznega strokovnjaka. V primeru stojne vode in porušene strukture tal je treba za območja z neustreznim namakanjem pripraviti načrt s prilagojenim odmerkom dodane vode ali, v skrajnem primeru, zamenjati tehnologijo namakanja. Če je potrebno, se izvede tudi ustrezen nabor terenskih meritev lastnosti tal.
- uporabniki namakalnega sistema oz. lastniki zemljišč morajo biti seznanjeni z rezultati izvedene analize kakovosti tal. Le-ti morajo biti upoštevani pri pripravi uradnega gnojilnega načrta.

2. Varstvo voda :

2.1 Čas gradnje

- investitor je dolžan zagotoviti vse potrebne varnostne ukrepe in tako organizacijo na gradbišču, da bo preprečeno onesnaženje okolja in voda, ki bi nastalo zaradi transporta, skladiščenja in uporabe tekočih goriv in drugih nevarnih snovi oz. v primeru nezgod zagotoviti takojšnje ukrepanje za to usposobljenih delavcev. Vsa začasna skladišča in pretakališča goriv, olj in maziv ter drugih nevarnih snovi morajo biti zaščitena pred možnostjo izliva v tla in v vodotoke;
- po končani gradnji je treba odstraniti vse za potrebe gradnje postavljene provizorije in odstraniti vse ostanke začasnih deponij. Vse z gradnjo prizadete površine je treba krajinsko ustrezno urediti;
- investitor mora zagotoviti, da bo ves odpadni gradbeni material, ki bo nastal pri gradnji namakalnega sistema Ormož – V. faza, odstranjen v skladu z Uredbo o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih in z Uredbo o odlagališčih odpadkov;
- treba je upoštevati vse izsledke priloženega Poročila o vplivih na okolje za namakalni sistem Ormož – V. faza, strokovne analize in ocene vpliva namakalnega sistema na podzemno vodo v III. coni občinskega Odloka za zavarovanje zajetij za pitno vodo vodarne Ormož;
- gradnja namakalnega sistema Ormož – V. faza se po Uredbi o vodovarstvenem območju za javno oskrbo s pitno vodo v občinah Ormož, Središče ob Dravi, Sv. Tomaž in delu občine Ljutomer (Ur. list RS, št. 191/20) nahaja v širšem vodovarstvenem območju zajetij pitne vode z oznako VVO III, zato je treba pri gradnji in obratovanju dosledno upoštevati omejitve in pogoje iz veljavnega predpisa;
- za gradnjo namakalnega sistema na vodnem zemljišču vodotoka Sejanca s parc. št. 692/2 in 673/6, obe k.o. 330 Trgovišče, na vodnem zemljišču vodotoka Pesnica, s parc. št. 1695 v k.o. 329 Cvetkovci in na vodnem zemljišču neimenovanega vodotoka s parc. št. 1100 v k.o. 330 Trgovišče v občini Ormož, ki so v lasti Republike Slovenije je investitor dolžan skleniti pogodbo o ustanovitvi služnosti po določilih 153.a člena Zakona o vodah (Ur. list RS, št. 67/02, 2/04 –ZZdl-A, 41/04 -ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20);
- začasne prometne in gradbene površine naj se prednostno uporabijo obstoječe infrastrukturne in druge manipulativne površine.

2.2 V času obratovanja:

- investitor je dolžan pred pridobitvijo uporabnega dovoljenja na obstoječem črpališču vzpostaviti sistem predhodnega čiščenja vode z UV sterilizatorjem in preveriti učinkovitost predvidenega sistema. Vzorčenje in kemijsko analizo izvede podjetje, pooblaščen za monitoring kakovosti površinskih voda;
- sistem za UV sterilizacijo je potrebno redno vzdrževati in potrebi nadgraditi,

- Poslovnik o obratovanju in vzdrževanju namakalnega sistema mora vključevati:
 - Načrt rednega spremljanja kvalitete vode, uporabljene za namakanje,
 - Načrt rednega spremljanja stanja podzemne vode na črpališču vodarne Ormož,
 - Režim in načrt namakanja, ki bosta določena na osnovi strokovne analize (glede na dejansko vlažnost, fenofazo in meteorološko prognozo),
 - Gnojilni načrt in načrt varstva rastlin, ki vključujeta sistem nadzora nad uporabo pesticidov, mineralnih gnojil in zaščitnih sredstev,
 - Opredelitev ustreznih agrotehničnih ukrepov in kontrolo izvajanja, s katerimi se prepreči morebitno onesnaženje podzemne vode,
 - Način in odgovorno osebo za posodabljanje Poslovnika in izpolnjevanje njegovih zahtev.

3. Varstvo ekosistemov, rastlinstva, živalstva in habitatnih tipov

3.1 V času gradnje:

- gradnjo namakalnega sistema na območju Natura 2000 (vkopavanje cevovodov) se izvede pozno poleti oz. zgodaj jeseni (v obdobju med 1. 8. in 1. 11.),
- gradbeni posegi so dovoljeni le v obsegu, ki je predviden v gradbenih načrtih. Manipulativni prostori in skladišča strojev oz. drugih objektov, ki so povezani z gradnjo, morajo biti organizirani na površinah, ki se bodo namakale;
- viške zemeljskih in gradbenih materialov se ne odlaga in ne nasipava znotraj območij z naravovarstvenim statusom;
- dovodni cevovod med območjem 7 in 8 (obešanja namakalnega cevovoda na mostno konstrukcijo) je treba izvesti tako, da se obrežna zarast Sejanskega potoka v celoti ohrani;
- podvrtanje struge Pesnice zaradi gradnje dovodnega cevovoda za območje 6, 7 in 8 (veja 1), je treba izvesti tako, da se obrežna zarast Pesnice v celoti ohrani. Poseg na območje parcel št. 1695 in 1055, obe k.o. Cvetkovci, ni dovoljen;
- navezovanje dovodnega cevovoda za območje 6, 7 in 8 na obstoječi cevovod na desnem bregu Pesnice je treba izvesti tako, da se v območje varovalnega gozda ne posega. Poseg na območje parcele št. 998 v k.o. Cvetkovci, ni dovoljen;

3.2 V času obratovanja:

- na namakalnih površinah, ki ležijo znotraj območja Natura 2000 (namakalno območje št. 4) je treba zagotoviti 15 m varovalni pas med kmetijskimi površinami in vodotoki oz. med kmetijskimi in z lesnimi vrstami zaraščenimi površinami, ki se ne namaka;
- na površinah, ki se nahajajo znotraj območja Natura 2000 in so predvidene za uvedbo kapljičnega namakanja oz. namakanja z mini razpršilci, je dovoljeno namakanje največ do 10% namakalne površine posameznega območja;
- na namakalnih površinah znotraj območja Natura 2000 je po končani sezoni namakanja treba odstraniti namakalnike in površinske cevi namakalnega sistema,
- na namakalnih površinah znotraj območja Natura 2000 ni dovoljeno vzpostavljanje rastlinjakov oziroma gojenje v zavarovanih prostorih.

VII. Investitor mora na gradbišču, ki je vir hrupa, zagotoviti izvajanje lastnega ocenjevanja hrupa v skladu s predpisom, ki ureja prvo ocenjevanje in obratovalni monitoring za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje.

VIII. To dovoljenje preneha veljati, če investitor v roku pet let po njegovi pravnomočnosti ne vloži popolne prijave začetka gradnje.

IX. Zaradi te gradnje ne smejo biti prizadete pravice in pravne koristi tretjih oseb. Škodo, ki bi nastala zaradi kršitev pravic in pravnih koristi teh oseb, trpi investitor.

X. Posebni stroški za izdajo tega dovoljenja niso bili zaznamovani.

O b r a z l o ž i t e v :

(1) Investitor Občine Ormož, Ptujška cesta 2, 2270 Ormož, je dne 26. 8. 2021 pri Ministrstvu za okolje in prostor podal zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja v integralnem postopku za objekt z vplivi na okolje: namakalni sistem Ormož – V. faza. K vlogi je investor v skladu z 51. členom GZ priložil projekt za dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja (DGD) in poročilo o vplivih na okolje (PVO), kot sta navedena v točki III. izreka tega dovoljenja.

(2) Investitor je vlogo za izdajo gradbenega dovoljenja na zahtevo upravnega organa večkrat dopolnil, nazadnje dne 27. 9. 2022.

(3) Upravni organ ugotavlja, da se zahtevek za izdajo gradbenega dovoljenja nanaša na gradnjo namakalnega sistema Ormož – V. faza. Mreža predvidenih namakalnih cevovodov V. faze bo služila za dovod vode za namakanje kmetijskih površin na novo vzpostavljenih območjih komasacije Sodinsko-Seneškega polja severno od železniške proge, kakor tudi razširitev namakanja na manjša posamezna področja v preteklosti izpuščenih, v neposredni bližini obstoječih namakalnih cevovodov. Na območju ob levem bregu odvodnega kanala HE Formin v občini Ormož je načrtovana uvedba namakanja na skupni površini 1.310 ha.

(4) Upravni organ ugotavlja, da je nameravani poseg objekt z vplivi na okolje, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje. Obveznost presoje se ugotavlja po Uredbi o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15, 26/17, 105/20 in 44/22 – ZVO-2; v nadaljevanju Uredba o posegih v okolje). Presoja vplivov na okolje je v skladu s točko A.II.1 priloge 1 Uredbe o posegih v okolje obvezna, kadar gre za vodnogospodarske projekte za kmetijstvo, vključno z namakalnimi in osuševalnimi projekti, če znaša površina projekta 100 ha ali več ali prostornina akumulacije vsaj 10 milijonov m³ ali več. Zahtevek investitorja se nanaša na širitev namakalnega sistema Ormož – V. faza, ki obsega 153,23 ha dodatnih kmetijskih površin. V tej fazi je predvidena širitev obstoječega namakalnega sistema na kmetijskih površinah Sodinsko – Seneškega polja, ki se nahajajo na severni strani vzporedno z železniško progo 40. Pragersko – Središče-d.m., in zapolnitev »belih lis« znotraj že izvedenih faz. Obstoječi namakalni sistem Ormož omogoča namakanje 780 ha kmetijskih površin ob levem bregu odvodnega kanala hidroelektrarne Formin med Osluševci in Ormožem. Po izgradnji načrtovane širitve namakalnega sistema (V. faza) bo skupna površina namakanja znašala 933,23 ha. Postopek izdaje gradbenega dovoljenja se vodi kot integralni postopek v skladu s IV. poglavjem GZ, gradbeno dovoljenje pa združuje odločitev o izpolnjevanju pogojev za izdajo gradbenega dovoljenja in okoljevarstvenega soglasja (1. odstavek 50. člena GZ).

(5) Upravni organ je skladno z določbami 43. in 57. člena GZ v postopku ugotovil:

1 Gradnja je skladna z določbami prostorskega izvedbenega akta v delu, ki se nanaša na graditev objektov in z določbami predpisov o urejanju prostora. Obravnavana gradnja se glede na Odlok o občinskem prostorskem načrtu za Občino Ormož (Ur. vestnik Občine Ormož št. 4/13, 10/13, 1/16, 7/17 in 13/2019; v nadaljevanju OPN) nahaja v območju namenske rabe kmetijskih zemljišč. V 14. členu OPN (ostala razvojna pomembna območja) so kot glavna razvojna območja med drugim navedena območja kmetijskih zemljišč z intenzivno pridelavo z namakanjem. V 32. členu OPN (razvojna območja za dejavnosti, ki so vezane na naravne vire) je navedeno, da so na kmetijskih zemljiščih v nižinskem delu občine delno že izvedene kmetijske operacije. Na celotnem južnem delu občine je načrtovano namakanje in zložba kmetijskih zemljišč. Na celotnem območju občine so načrtovane tudi komasacije kmetijskih zemljišč, kjer se poljedelstvo usmerja v intenzivno obdelavo z namakanjem in pridelavo pod rastlinjaki ter ogrevanjem z geotermalno vodo, spodbuja se integrirana in ekološka pridelava vrtnin in poljščin, lahko tudi z uporabo geotermalne vode za ogrevanje in namakanje. Na podlagi 45. člena OPN (enote urejanja prostora) se obravnavano območje namakanja nahaja znotraj devetih različnih območij urejanj (EU16, EU17, EU56-DPA, EU15, EU5, EU30, EU6,

CV 3, CV4). Na območju treh EUP-jev (EUP EU 6, EU 16, EU 17) je že z OPN-jem opredeljeno območje za namakanje. V 60. členu OPN (pogoji za posega na kmetijska zemljišča) je navedeno, da je na območju namenske rabe kmetijskih zemljišč mogoče poleg nezahtevnih in pomožnih objektov ter drugega načrtovati tudi agrarne operacije in vodne zadrževalnike za potrebe namakanja kmetijskih zemljišč. V istem členu je v drugem odstavku navedeno, da je na kmetijskih zemljiščih, na katerih je obstoječe ali načrtovano namakanje, dopustna še gradnja in postavitve namakalnih sistemov in pripadajočih infrastrukturnih objektov. V 62. členu OPN (pogoji za posege na območju voda) je v prvem odstavku v prvi točki člena navedeno, da je dopustna gradnja namakalnih sistemov. Glede določb 82. člena OPN (varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in obrambne potrebe), upravni organ v skladu z zaključki hidrološko hidravlične študije ugotavlja, da predvidena gradnja ne povečuje poplavne ogroženosti in ne vpliva na vodni režim in stanje voda. Gradnja je predvidena na območju najboljših kmetijskih zemljišč z oznako KI. Na zemljiščih, opredeljenih z družbenim planom občine kot kmetijska zemljišča, to je na območjih najboljših kmetijskih zemljišč in območjih drugih kmetijskih zemljišč, je dopustna gradnja namakalnih sistemov. Nadalje OPN v 128. členu določa območja veljavnih občinskih prostorskih načrtov, med ostalimi tudi Odlok o ureditvenem načrtu na namakalni sistem Ormož (Uradni vestnik občine Ormož, št. 4/99 – v nadaljevanju ureditveni načrt), ki s sprejemom OPN ostaja v veljavi. Ureditveni načrt v 15. členu določa, da je omogočena faznost izgradnje namakalnih sistemov po posameznih področjih. S tem je navedenim prostorskima aktoma zadoščeno. K predmetni gradnji je bilo glede skladnosti s prostorskim aktom pridobljeno tudi pozitivno mnenje občine Ormož.

2 Dokumentaciji za pridobitev gradbenega dovoljenja sta podpisala projektanta in vodji projektov, ki sta bila v času izdelave dokumentacije vpisana v imenik pristojne poklicne zbornice. Sestavni del dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja DGD je podpisana izjava projektanta in vodje projekta, da so na ravni obdelave dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja izpolnjene zahteve iz 15. člena GZ.

3 Nameravana gradnja je skladna s predpisi, ki so podlaga za izdajo mnenj, kot sledi v nadaljevanju:

4 Ugotovitve v zvezi s področji, ki so tudi predmet presoje vplivov na okolje v integralnem postopku, so podane v točki 9.

K predmetni gradnji so bila pridobljena mnenja upravljavcev vodov gospodarske javne infrastrukture, na katere je predvidena priključitev predmetne gradnje ali njihova predstavitev ter upravljavcev vodov gospodarske javne infrastrukture, katerih varovalni pasovi se nahajajo v območju predmetne gradnje (Komunalno podjetje Ormož, Občina Ormož, Telekom Slovenije d.d., Elektro Maribor d.d., Telemach d. o. o., Dravske elektrarne d.o.o. in Direkcija RS za infrastrukturo).

Iz mnenj, ki so navedena v IV. točki izreka tega dovoljenja, izhaja, da ni zadržkov za izdajo tega dovoljenja z vidika predpisov mnenjedajalcev, ki so podlaga za njihovo izdajo. Investitor mora pri nadaljnjem projektiranju, med gradnjo in uporabo objekta upoštevati vse pogoje mnenjedajalcev, k čemur je zavezan v VI. točki izreka tega dovoljenja.

5 Iz dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja (DGD), predloženih mnenj pristojnih mnenjedajalcev izhaja, da bo zagotovljena minimalna komunalna oskrba objektov, ki v konkretnem primeru obsega oskrbo s pitno vodo, energijo in dostop do javne poti, kot navedeno v izreku te odločbe.

6 Nameravana gradnja ne bo škodljivo vplivala na varstvene cilje varovanih območij, njihovo celovitost in povezanost, kot podrobneje obrazloženo v točki 9.3 te obrazložitve.

7 Iz vpogleda v zemljiško knjigo in predloženih listin izhaja, da ima investitor pravico graditi na zemljiščih, na katerih bo izveden poseg. Investitor to pravico izkazuje skladno z določilom 35. člena

GZ in sicer je na podlagi stanja v elektronskih podatkih zemljiške knjige za določena zemljišča v korist investitorja izkazana lastninska pravico, za druga pa je v investitorjevo korist pridobitev stvarne pravice na zemljiščih gradnje bodisi predlagana za vpis v zemljiško knjigo bodisi je ta v te podatke že vpisana.

8 Investitor ni zavezanec za plačilo nadomestila za degradacijo in uzurpacijo prostora. Investitor ni zavezanec za plačilo odmere odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča v skladu z zakonom, ki ureja kmetijska zemljišča. Investitor ni zavezanec za plačilo komunalnega prispevka.

9 V tem integralnem postopku je upravni organ izvedel presojo vplivov na okolje in ugotovil in ocenil dolgoročne, kratkoročne, posredne ali neposredne vplive nameravanega posega v okolje na človeka, tla, vodo, zrak, biotsko raznovrstnost in naravne vrednote, podnebje in krajino, pa tudi na človekovo nepremično premoženje, kulturno dediščino, ter njihova medsebojna razmerja.

Na kmetijskih površinah ob levem bregu odvodnega kanala HE Formin med Osluševci in Ormožem deluje že obstoječi namakalni sistem Ormož – Velika Nedelja, s skupnim črpališčem. Predmet presoje vplivov na okolje je gradnja V. faze namakalnega sistema, in sicer namakanje dodatnih 153,23 ha kmetijskih površin. Obstoječi namakalni sistem Ormož omogoča namakanje 780 ha kmetijskih površin, po realizaciji načrtovane širitve pa bo skupna površina namakanja znašala 933,23 ha. Načrtovana je izvedba 11.698 m vkopanih cevovodov za dovod vode do posameznih kmetijskih površin. Nameravani poseg je predviden kot nadaljevanje gradnje obstoječe cevne mreže, to je gradnje vkopanih tlačnih cevovodov za dovod vode.

Vodni vir za potrebe namakanja je predviden na mestu obstoječega črpališča. Odvzem vode za namakanje iz odvodnega kanala HE Formin je dovoljen z vodnim dovoljenjem (št. 35528-37/2007-9, z dne 18. 2. 2009), in sicer v količini do 470 L/s. Zaradi možnosti menjave vrtnin in poljščin v kolobarju je predvidena možnost uporabe nizko in visoko tlačne opreme. Predvidenih je več tehnologij namakanja, in sicer: namakanje poljščin z bobenskimi namakalniki s topom, namakanje poljščin in vrtnin z bobenskimi namakalniki z uporabo namakalne rampe, namakanje poljščin in vrtnin preko mobilnega cevnega razvodnega sistema in razpršilcev in kapljično namakanje vrtnin in uporaba mini razpršilcev. Proizvodni kolobar bo prilagojen povpraševanju po posameznih kulturah na tržišču. Namakalne površine se bodo s kolobarjenjem spreminjale. Namakalni sistem je zasnovan tako, da bo možno namakanje na celotnem območju, vendar v posameznem letu le na 70% skupne površine.

Namakalni cevovodi so zgrajeni iz polietilenskih cevi visoke gostote (PEHD cevi, PE100SDR17), s premerom od 125 do 250 mm in primerne za tlak 10 bar. Teme cevovoda bo po večini 0,8 m pod terenom, teme sekundarnih cevovodov pa 0,6 m pod terenom. Terciarni vodi bodo potekali po površju, vzporedno z vrstami posevkov. Za priklop namakalne opreme za namakanje posameznih sektorjev so na cevovodu predvideni namakalni hidranti, nameščeni v jaških betonskih cevi s premerom 100 cm in pokriti s pločevinastim pokrovom. Na najvišjih kotah bodo vgrajeni hidranti, opremljeni z zračniki. Za izpraznitev cevovoda, bodisi po končani namakalni sezoni ali v primeru okvare, so na najnižjih točkah cevovoda nameščeni izpusti. Vsi zasuni in izpusti, ki niso vgrajeni v jaških, bodo označeni z ustreznimi tablicami. Za kapljično namakanje pod visokim tlakom, bo treba uporabiti reducir tlaka. Za nemoteno delovanje kapljačev je potrebno zagotoviti tlak med 1 in 4 bar.

Prečkanje železniške proge št. 40 Pragersko – Središče – d.m. na km 33 + 788 se izvede s prevrtanjem trupa železniške proge pod kotom 90°. Teme zaščitne cevi je predvideno na globini najmanj 2,10 m pod gornjim robom praga. Zaščitna cev pri križanju železniške proge sega minimalno 5 m na vsako stran osi skrajnih tirov oziroma izven območja odvodnih jarkov.

Prečkanje glavne ceste G1-2,0250, Spuhlja – Ormož, na približno km 13 + 300 v smeri stacionaže državne ceste, se izvede s podvrtanjem. Teme zaščitne cevi je na globini minimalno 2 m pod koto obstoječega asfalta. Prečkanje je predvideno pod kotom 90° v dolžini 26 m.

Prečkanja poljskih in javnih poti so predvidena s prekopom in izvedbo cevovoda v zaščitni cevi na območju prečkanja. Po končani izvedbi bo cestišče vzpostavljeno v prvotno stanje.

Določeni odseki predvidenih cevovodov prečkajo vodotoke ali potekajo po priobalnem pasu vodotokov. Zunanja meja priobalnih zemljišč sega na vodotokih 1. reda 15 m od meje vodnega zemljišča, na vodotokih 2. reda pa 5 m od meje vodnega zemljišča. Trase cevovodov so speljane tako, da bo v celoti možna ohranitev obstoječe lesne zarasti. Namakalni sistem je razdeljen na t.i. posamezna območja namakanja, in sicer Območje 4 s površino 4,46 ha, Območje 5 s površino 7,69 ha, Območje 6 s površino 4,77 ha, Območje 7 s površino 51,90 ha in Območje 8 s površino 84,41 ha. Na Območju 5 predvideni cevovod poteka v dolžini 301 m v varovalnem pasu Bresniškega potoka. Na Območjih 6, 7 in 8 predvideni cevovodi prečkajo neimenovane jarke (melioracijski jarki), in sicer s prekopom dna in polaganjem cevi v zaščitno cev, minimalno 1 m pod dnem obstoječih strug. Prečkanje Sejanskega potoka med Območjem 7 in 8 se izvede z obešanjem namakalnega cevovoda na mostno konstrukcijo. Dovodni cevovod za Območja 6, 7 in 8 se navezuje na obstoječi cevovod na desnem bregu Pesnice. Prečkanje Pesnice je predvideno s podvrtanjem struge in polaganjem cevi v zaščitno cev, minimalno 1 m pod dnem obstoječe struge v dolžini 63 m.

Upravni organ je v postopku z dopisom št. 35105-81/2021-3 z dne 4. 11. 2021 zaprosil Agencijo RS za okolje, Direkcijo RS za vode, Zavod RS za varstvo narave in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije za mnenje o sprejemljivosti nameravane gradnje z vidika njihovih pristojnosti in morebitne pogoje, ki se nanašajo na izvedbo gradnje in uporabo objekta. Agencija RS za okolje je dne 2. 12. 2021 podala mnenje št. 35403-23/2021-2, s katerim je upravni organ seznanil investitorja in ga pozval (dopis št. 35105-81/2021-18 z dne 4. 1. 2022) k dopolnitvi PVO in DGD. Pooblaščenec investitorja je dne 1. 3. 2022 poslal dopis, v katerem je navedel razloge za podaljšanje roka za predložitev dopolnjene dokumentacije. Upravni organ je s sklepom št. 35105-81/2021-20 z dne 3. 3. 2022 rok za oddajo dopolnitev podaljšal do 10. 5. 2022. Investitor je dne 15. 4. 2022 sicer predložil nekatere dokumente in deloma dopolnil dokumentacijo (DGD in PVO), kot mu je bilo naloženo, vendar je upravni organ ob tem ugotovil, da je le-ta ostala v delu zahtevanih informacij o obstoječem stanju in kakovosti tal pomanjkljiva in neustrezna. Ker upravni organ do v sklepu določenega roka ni prejel zahtevane dokumentacije je z dopisom št. 35105-81/2021-26 dne 2. 6. 2022 investitorja obvestil, da ostaja dokumentacija nepopolna in kot taka ni ustrezna podlaga za izdajo gradbenega dovoljenja v predmetni zadevi in določil 8-dnevni rok za opredelitev do ugotovitev upravnega organa. Pooblaščenec je dne 8. 6. 2022 predložil pojasnilo in zahtevane dopolnitve, zato je upravni organ z dopisom št. 35105-81/2021-30 dne 21. 6. 2022 ponovno zaprosil za mnenje Agencijo RS za okolje in ji posredoval navedeno gradivo. Agencija RS za okolje je dne 18. 7. 2022 podala drugo mnenje št. 35403-23/2021-10, iz katerega izhaja, da je nameravani poseg z vidika emisij v vode, tla, zrak, hrupa, svetlobnega onesnaževanja, elektromagnetnega sevanja in ravnanja z odpadki sprejemljiv oziroma sprejemljiv ob upoštevanju pogojev, navedenih v PVO in dodatnih pogojev, ki izhajajo iz navedenih mnenj.

K predmetni gradnji je bilo pridobljeno tudi mnenje pristojnega organa, ki varuje javne interese z vidika varovanja voda. Na podlagi mnenja Direkcije RS za vode št. 35508-7721/2021-4 z dne 17. 12. 2021 je upravni organ dne 4. 1. 2022 pozval pooblaščenca investitorja z dopisom št. 35105-81/2021-18 k dopolnitvi. Direkcija RS za vode je dne 3. 5. 2022 podala drugo mnenje št. 35508-7721/2021-7, iz katerega izhaja, da je nameravani poseg z vidika upravljanja z vodami sprejemljiv ob upoštevanju dodatnih pogojev, projektnih pogojev št. 35506-2123/2020-2 z dne 29. 10. 2020 in pogojev iz PVO. V sklopu načrtovanja projekta je bila izdelana tudi Hidravlična študija ter karte poplavne nevarnosti in razredov poplavne nevarnosti za območje namakalnega sistema Ormož – V. faza (izdelal

Vodnogospodarski biro Maribor d.o.o., Glavni trg 19c, 2000 Maribor, št. 4014/20, oktober 2020, dopolnitev julij 2021). Podrobnejša obrazložitev v zvezi s tem je podana v točki 10.2 te obrazložitve.

V postopku je bilo pridobljeno tudi mnenje pristojnega organa, ki varuje javne interese z vidika varovanja narave. Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Maribor, je dne 22. 12. 2021 izdal mnenje št. 3562-0990/2021-4, iz katerega izhaja, da so vplivi posega s stališča ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti sprejemljivi. Podrobnejša obrazložitev je podana v točki 9.3 te obrazložitve.

Upravni organ je na podlagi vpogleda v DGD, PVO, Prostorski informacijski sistem in vsa pridobljena mnenja v zvezi s predmetno gradnjo ugotovil, da:

- Lokacija nameravanega posega se ne nahaja na erozijskem ali plazljivem območju, deloma se nahaja v območju vodnih zemljišč. Del območja nameravanega posega je opredeljeno kot območje z redkimi poplavami Sejanskega in Bresniškega potoka;
- Celotno območje se nahaja na vodovarstvenem območju z oznako WO III in je določeno z Uredbo o vodovarstvenem območju za javno oskrbo s pitno vodo v občinah Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in delu občine Ljutomer (Ur. list RS, št. 191/20);
- Območje nameravanega posega se delno nahaja na ekološko pomembnem območju Drava – spodnja (EŠD 41500);
- Na širšem območju nameravanega posega se nahajajo varovani gozdovi (ID: 12801). Namakalne površine so predvidene izključno na obstoječih obdelanih kmetijskih površinah;
- Območje nameravanega posega v celoti predstavljajo kmetijske površine. Več kot 99% območja nameravanega posega je z namensko rabo opredeljenega kot najboljša kmetijska zemljišča;
- Lokacija oziroma daljinski vpliv nameravanega posega se nahaja izven varovanih območij, naravnih vrednot in območij pomembnih za biotsko raznovrstnost. V smeri jug se del namakalnih kmetijskih zemljišč nahaja znotraj območja Natura 2000, zato je bil v predmetni zadevi izdelan Dodatek za varovana območja. Podrobnejša obrazložitev je podana v točki 9.3 te obrazložitve;
- Lokacija nameravanega posega se nahaja v bližini oz. se deloma tudi prekriva z območji registriranih enot kulturne dediščine. V predmetni zadevi je bilo pridobljeno mnenje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije št. 35107-0517/2020/7-AM z dne 29. 11. 2021, iz katerega izhaja, da je dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja skladna z opredeljenimi kulturnovarstvenimi zahtevami in da je nameravani poseg sprejemljiv;
- bodo vplivi, bodisi v času gradnje bodisi uporabe objekta, na tla in podzemne vode, površinske vode in poplavno varnost, hrup, naravo, nebistveni, ob upoštevanju dodatnih ukrepov in pogojev, ki jih mora investitor upoštevati, da bi preprečil, zmanjšal ali odstranil škodljive vplive na okolje, ki jih je upravni organ določil v V. točki izreka tega dovoljenja in kot je obrazloženo v nadaljevanju;
- ostali vplivi v času gradnje in uporabe objekta so ocenjeni kot nebistveni oziroma jih ni, pri čemer je treba dosledno upoštevati tudi vse zahteve, predvidene v zakonskih in podzakonskih predpisih.

9.1 Varstvo tal in kmetijskih zemljišč

Območje nameravanega posega se nahaja na Ptujskem polju, ki je del Dravske ravnine, ta pa del Panonskega bazena kot geološko zaključene enote. Osrednji, najobsežnejši del Ptujkega polja je prodna nasipina, grajena iz proda, pomešanega s peski. Starejšo kamninsko podlago predstavljajo nepropustne terciarne plasti (glinica sivica), ki so prekrivane z dravskim prodom. Območje posega leži na povsem ravnem svetu, brez izstopajočih reliefnih oblik, z majhno vertikalno in horizontalno razčlenjenostjo oziroma nizko reliefno energijo. Območje prekrivajo distrična rjava tla na nekarbonatnih ledenodobnih prodnatih in peščenih nasutih rek. Globina tal je neenakomerna in sega od 30 do 70 cm globoko. Tekstura tal je v zgornjih horizontih ilovnata, z globino prehaja v peščeno ilovico. Evtrično rjava tla na pleistocenskem in holocenskem ilovnatem nanosu se razprostirajo na severnem delu obravnavanega območja, med rekama Pesnico in Dravo in naseljem Rogoznico.

Na območju namakalnega sistema Ormož so prisotni štirje osnovni tipi tal. Na severnem delu, med železniško progo in cesto Senešinci – Velika Nedelja, prevladujejo različne oblike srednje globokega psevdogleja. Za to obliko tal je značilno zastajanje padavinske vode v globini profila tal. Podatki terenskega sondiranja so potrdili pestrost znakov psevdoglejevanja na globini med 40 in 60 cm. Ves prostor je v njivski rabi.

Na območju, ki sega čez železniško progo, prevladujejo evtrična rjava tla, ki so se razvila na starejšem ilovnatem aluviju in imajo velikokrat znake zastajanja podtalne vode. Tla imajo meljasto ilovnato teksturo in nekoliko večjo vsebnost organskih snovi v spodnjih horizontih. Imajo boljši pridelovalni potencial kot psevdoglejna tla.

Na južnem delu območja nameravanega posega, v okolici Trgovišča, je prisotna zmerna oblika hipogleja in oglejene oblike obrečnih rjavih tal. V globljih horizontih se mestoma zadržuje podtalna voda, običajno na globini pod 50 cm. Tudi tu prevladuje njivska raba prostora. Še bolj južno, proti črpališču, prevladuje srednje globoka in globoka oblika obrečnih rjavih tal, ki so se razvila na peščeno prodnatem aluvialnem nanosu.

Na obravnavanem območju je bilo v preteklosti opravljenih malo študij onesnaženosti tal. Na območju predvidenega namakalnega sistema je bila v skladu s Pravilnikom o obratovalnem monitoringu stanja tal (Uradni list RS, št. 66/17, 4/18 in 44/22 – ZVO-2), izvedena analiza vzorcev tal (NLZOH, št. Poročila 2022-3011, junij 2022). Izveden je bil odvzem in analiza treh vzorcev, odvzetih na globini 0 – 20 cm in 20 – 30 cm, reprezentativnih za celotno obravnavano območje. Obseg parametrov je skladen s prilogo 2 Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96, 41/04 - ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2; v nadaljevanju Uredba o tleh). Izvzeti so parametri, ki glede na kmetijsko rabo niso ključnega pomena: poliklorirani bifenili, benzen, etilbenzen, ksileni in toluen. Na podlagi izvidov analiz je bilo ugotovljeno, da tla na območju namakalnega sistema Ormož niso bistveno onesnažena. Skladno z Uredbo o tleh je bila ugotovljena povišana koncentracija fluoridov, in sicer med mejno in opozorilno vrednostjo. Vrednosti fluoridov v tleh so običajno med 150 in 400 mg/kg, povišane vrednosti pa so posledica uporabe fosfatnih gnojil, blat iz čistilnih naprav in nekaterih pesticidov. Zaradi intenzivne kmetijske dejavnosti je razlog v povišanih koncentracijah fluoridov uporaba fosfatnih gnojil.

9.1.a Pričakovani vplivi v času gradnje in pogoji

Vpliv gradnje na tla in morebitna zasedenost kmetijskih zemljišč bo v času gradnje omejena zgolj na ožji pas vzdolž trase cevovoda. Izkopi zemeljskega materiala za izgradnjo cevovoda za potrebe namakanja bodo plitki in bodo znašali največ 1,2 metra. Omrežje cevi se bo vodilo podzemno, večinoma na utrjenih površinah, to je poljskih poteh ali pa po robovih kmetijskih zemljišč, kar bo omililo vpliv na pridelovalni potencial kmetijskih zemljišč. Gradnja omrežja bo na posameznem odseku kratkotrajna zato pomembnejšega izpada kmetijske pridelave ni pričakovati. Kljub temu je lahko zaradi izvajanja gradbenih del potencialno otežen dostop do posameznih kmetijskih zemljišč. Do trajne zasedbe kmetijskih zemljišč ne bo prišlo. Zaradi gradnje cevovodov lahko pride do poškodb zemljišč z gaženjem in nepravilnim začasnim skladiščenjem zemljine. Prisotnost gradbene mehanizacije in tovornih vozil na območju gradbišča pa predstavlja tudi potencialno nevarnost za onesnaženje tal z nevarnimi snovmi. Do pomembnejših emisij v tla lahko pride le v izrednih nezgodnih situacijah zaradi izliva mineralnih olj ali pogonskih goriv. Ob primernem vzdrževanju gradbene mehanizacije in vozil ter ustrezni organizaciji gradbišča je možnost onesnaženosti majhna.

Upravni organ je z namenom varovanja tal in kmetijskih zemljišč v času izvedbe načrtovanih ureditev v točki VI./1.1 izreka tega dovoljenja, določil dodatne ukrepe, ki se nanašajo na preprečitev onesnaženja tal in kmetijskih zemljišč z nevarnimi snovmi in ohranjanje pridelovalnega potenciala kmetijskih zemljišč. Upravni organ ugotavlja, da bodo vplivi v času gradnje nameravanega posega ob upoštevanju navedenih omilitvenih ukrepov, nebitveni.

9.1.b Pričakovani vplivi v času obratovanja

Na območju nameravanega posega prevladujejo tla, ki imajo srednje težko strukturo in znake občasnega zastajanja vode v različnih globinah profila tal. Za ta tla je značilna sorazmerno majhna hidravlična prevodnost tal ob nasičenju. Na območju namakanja je predvidena kombinirana tehnologija namakanja, ki bo omogočala kombinacijo nizko in visokotlačne opreme kjerkoli na sistemu. Na srednje težkih tleh z že vidnimi znaki občasnega zastajanja vode, obstaja nevarnost poslabšanja strukture tal, ker imajo tla slabšo prevodnost vode. Tehnologija namakanja, kjer z enkratnim namakanjem nadomestimo večdnevne evapotranspiracijske količine vode – več kot 10 mm, predstavljajo določena tveganja za slabšanje strukture tal na površini in morebitno izpiranje hranil, če so količine dodane vode prevelike. To lahko povzroča zaskorjevanje in povečano zbitost tal. V okviru pedoloških terenskih raziskav na tem območju sicer ni bilo zaznanih erozijskih procesov. Namakanje samo po sebi ne predstavlja vira onesnaženja za tla, če se pri namakanju uporablja zgolj voda, ki izkazuje dobro kemijsko stanje in je količina dodane vode skladna s priporočili. Dodaten vir onesnaženja lahko predstavlja voda s primesmi in izlužki potencialno onesnaženega rečnega sedimenta oz. s povišanimi vrednostmi težkih kovin in drugih onesnaževal. Na lokaciji obstoječega črpališča je bilo z namenom dodatnega preverjanja ustreznosti vodnega vira za namakanje izvedeno vzorčenje in analiza filtriranega vzorca vode – mikrobiološki parametri in kovine (NLZOH, evid. oz. 2810-22/102757-22/13107 z dne 1. 3. 2022), in vzorčenje in analiza celokupnega vzorca vode – kovine (NLZOH, evid. oz. 2810-22/102757-22/33065 z dne 13. 4. 2022).

Bistvenega pomena je zato nadzor nad kvaliteto vode, ki se uporablja za namakanje ter nadzor nad vnašanjem nevarnih snovi in gnojil v tla. Kakovost vode, ki se bo odvezemala za namakanje, je glede na podatke državnega monitoringa primerna za namakanje, izpiranje pa bo preprečeno predvsem s pravilnim namakanjem oziroma z ustreznim količinskim in časovnim razporedom namakanja, pri čemer je predpogoj strokovno vodena uporaba zaščitnih sredstev ter vnos hranil v tla. Zgoraj opisani vplivi na tla bodo omejeni, vendar le pod pogojem, da se vpelje strokovni nadzor namakanja (ustrezni količinski in časovni razpored namakanja, vključno z gnojilnim načrtom in načrtom varstva rastlin). Upravni organ je tako z namenom ohranjanja fizikalnih in kemijskih značilnosti tal oz. preprečitve trajnega onesnaženja kmetijskih tal in preprečitve zmanjšane potenciala tal za kmetijsko pridelavo, v točki VI./1.2 izreka tega dovoljenja med drugim določil zahtevo po izdelavi poslovnika za obratovanje namakalnega sistema z načrtom namakanja ter začasno ustavitev namakanja v primeru poslabšanja kakovosti vode za namakanje.

Skladno s 50. členom Zakona o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20; v nadaljevanju ZV-1) mora imeti imetnik vodne pravice poslovnik za obratovanje in vzdrževanje vodnega objekta ali naprave. V poslovnik je treba:

- vključiti načrt monitoringa (kemične lastnosti tal, vlažnost tal in ostali parametri, pomembni za izvajanje prognoze namakanja);
- izdelati pravilnik o obratovanju namakalnega sistema z načrtom namakanja na osnovi hidropedoloških podatkov in bilance rastlina-voda-tla,
- opredeliti režim namakanja, ki bo izvajan na osnovi strokovne prognoze (glede na dejansko vlažnost, fenofazo in meteorološko prognozo) in načrta namakanja, ki ju priskrbi investitor oziroma upravljavec namakalnega sistema, s ciljem racionalizacije namakanja,
- opredeliti gnojilni načrt in načrt varstva rastlin, v katerem bo vključen sistem nadzora nad uporabo fitofarmacevtskih sredstev in mineralnih gnojil. Potrebna količina gnojil se določi na podlagi talnih analiz in to v skladu z navodili proizvajalca. Uporabljati se sme le okolju prijazna zaščitna sredstva pred škodljivci,
- opredeliti kontrolo izvajanja ustreznih agrotehničnih ukrepov, s katerimi se prepreči eventualno poslabšanje pedološke strukture tal in onesnaženje podzemne vode,
- opredeliti kontrolo optičnega vizualnega pregleda čistosti vode, da se prepreči potencialni vnos sedimenta v vtočno glavo in nadalje v cevovod do kmetijskih površin. Pri tem odgovorna oseba

- za izpolnjevanje poslovnika izvede optično vizualni pregled čistosti vode (jezera) in šele ob čisti vodi zažene namakalni sistem ter
- določiti način in odgovorno osebo za izpolnjevanje zahtev poslovnika.

Negativni vpliv na kmetijske površine je možen tudi zaradi morebitnega dvigovanja sedimentov v vodotoku ter posledično vhod sedimentov v vtočno glavo, kar lahko povzroči mehanske težave in vpliva na optimalno delovanje namakalnega sistema.

Izgradnja namakalnega sistema bo sicer ugodno vplivala na kmetijske površine. Pridelki na lahkih in plitvih tleh so namreč pogosto količinsko in kakovostno prizadeti zaradi suše. Z uvedbo namakanja kmetijskih površin bo tako omogočena stabilnejša pridelava hrane zaradi večje odpornosti na sušo. Kljub temu je upravni organ z namenom poznavanja morebitnih posledic uporabe namakalnega sistema in namakanja kmetijskih površin ter preprečitve potencialnih negativnih vplivov na tla in kmetijske površine v točki V./1.3 izreka tega dovoljenja določil monitoring kakovosti tal na kmetijskih površinah, ki se bodo namakale, in sicer na vsakih 5 let. Glede na izvedene analize tal, na podlagi katere je bilo ugotovljeno ničelno stanje tal pred nameravanim posegom, bo omogočena primerjava in ugotavljanje dejanskih sprememb v tleh zaradi namakanja. Upravni organ ocenjuje, da bo vpliv v času obratovanja nameravanega posega na tla in kvaliteto kmetijskih zemljišč ob upoštevanju dodatnih ukrepov, nebitveni.

9.2 Varstvo voda

Območje nameravanega posega se nahaja na nepropustnih kamninah vodnega telesa podzemne vode Dravska kotlina (VTPodV_3012). Vodno telo gradijo pretežno aluvialni prodi, peski, grušč, melji in gline kvartarne starosti. Vodno telo se nahaja v treh tipičnih vodonosnikih. Ranljivost aluvialnega vodonosnika je povsod izredno visoka. Podtalnica teče v smeri severozahod – jugovzhod in ima na celotnem Ptujskem polju sklenjeno gladino.

Kakovost podzemne vode Ptujkega polja je zaradi plitve gladine in tanke pokrovne plasti podvržena potencialnemu antropogenemu onesnaženju kot posledica intenzivne kmetijske rabe, neurejenega odvodnjavanja odpadnih vod, neurejenih gramoznic, ipd. V okviru državnega monitoringa kakovosti podzemne vode se kakovost podzemne vode spremlja na desetih merilnih mestih. Kemijsko stanje vodnega telesa v obdobju od 2013 do 2019 je bilo ocenjeno kot slabo. Rezultati monitoringa na najbližjem merilnem mestu Ormož V-9, v obdobju med leti 2006 in 2019, izkazujejo dobro stanje, saj standardi kakovosti podzemnih vod niso bili preseženi. Vsebnosti merjenih snovi v vodi so bile v glavnem pod mejo določljivosti, koncentracija nitratov pa je bila med najnižjimi glede na ostala merilna mesta vodnega telesa.

Območje nameravanega posega se delno nahaja znotraj vodovarstvenega območja VVO III vodarne Ormož. Varstveni pasovi so določeni z Uredbo o vodovarstvenem območju za javno oskrbo s pitno vodo v občinah Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in delu občine Ljutomer (Uradni list RS, št. 191/20). za določitev vodovarstvenih pasov vira pitne vode je bila izdelana Strokovna podlaga za zavarovanje zajetij pitne vode vodarne Ormož (Hidroconsulting d.o.o., Trapo d.o.o.) in na podlagi meritev določene nove meje vodovarstvenega območja. Zavarovanje se nanaša na vodovarstveno območje za zajetje vodarne Ormož na območju otoka pri veliki Nedelji. Za omenjen vodni vir so določene notranja vodovarstvena cona, zunanja vodovarstvena cona in vplivna vodovarstvena cona. Za ta območja so z odlokom določeni režimi upravljanja. Ožji varstveni pas je že pogozden, širši in vplivni pas pa segata na kmetijska zemljišča. Ker Odlok določa omejitve na kmetijskih zemljiščih je načrtovana pogozditev celotnega varstvenega pasu.

Površinske vode

Na območju nameravanega posega se nahajajo vodotoki Sejanski potok (vodotok 2. reda), Pesnica (vodotok 1. reda), Bresniški potok (vodotok 2. reda) in neimenovani vodotok izpod Cvetkovskega vrha

(vodotok 2. reda). Opredeljeni so kot del površinskega vodnega telesa Pesnica zadrževalnik Perniško jezero – Ormož (SI38VT90). Iz podatkov o vodnih telesih površinskih voda izhaja, da je skupna ocena kemijskega stanja za vodno telo Pesnica zadrževalnik Perniško jezero – Ormož dobra, medtem ko je ocena kemijskega stanja samo za živo srebro ocenjena kot slabo. Rezultati državnega monitoringa kakovosti površinskih voda za leto 2019 na merilnem mestu Ormož izkazujejo dobro kemijsko stanje reke Drave in reke Pesnice. Kemijsko stanje Sejanskega in Besniškega potoka se v okviru državnega monitoringa kakovosti površinskih vod ne spremlja.

Kriteriji o primernosti vode za namakanje rastlin v trenutno veljavni slovenski zakonodaji niso določeni. Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Ur. list RS, št. 113/09, 5/13, 12/17), določa mejne vrednosti vnosa dušika v tla ali na tla, ki predstavljajo količino dušika, ki ga za posamezne rastline z upoštevanjem pričakovanih pridelkov lahko vnesemo v tla v obliki mineralnih in organskih gnojil ter pri namakanju rastlin v času od priprave tal za setev do spravila pridelka, pri trajnih nasadih in travnikih pa v obdobju enega koledarskega leta. Iz rezultatov državnega monitoringa kakovosti reke Drave na merilnem mestu Kanal HE Formin- Gorišnica je razvidno, da izmerjene vrednosti analiziranih parametrov v letih 2018, 2020 in 2021 ne presegajo mejnih vrednosti opredeljenih v prej omenjeni Uredbi.

S ciljem dodatne preveritve ustreznosti vodnega vira za namakanje je bilo na lokaciji obstoječega črpališča oz. odvzema iz odvodnega kanala HE Formin izvedeno vzorčenje in preiskava filtriranega vzorca vode – mikrobiološki parametri in kovine (NLZOH, evid. oz. 2810-22/102757-22/13107, 1. marec 2022) ter vzorčenje in preiskava celokupnega vzorca vode – kovine (NLZOH, evid. oz. 2810-22/102757- 22/33065, 13. april 2022).

Na podlagi izvedenih preiskav filtriranega vzorca površinske vode, je bilo ugotovljeno, da vsebnost nitratov, sulfata, kadmija, svinca in cinka ne presegajo okoljskih standardov kakovosti parametrov kemijskega stanja v vodi (LP-OSK oz. NDK) oz. mejnih vrednosti ekološkega stanja, opredeljenih za dobro stanje z Uredbo o stanju površinskih voda (Ur. list RS, št. 14/2009, 98/2010, 96/2013 in 24/2016).

Za potrebe namakanja kmetijskih površin je ključen indikatorski organizem *Escherichia coli*, ki je zaradi svojih bioloških posebnosti izredno genetsko heterogena in nagnjena k mutiranju, zdravju so precej nevarni nekateri njeni sevi.

V okviru izvedenih preiskav so bile med drugim izvedene tudi analize parametrov *Escherichia coli* in koliformne bakterije, za katere ni zakonsko opredeljenih okoljskih standardov kakovosti oz. mejnih vrednosti. Meje vrednosti za ta parametra opredeljujejo Smernice dobre prakse namakanja kmetijskih zemljišč z vidika mikrobiološke ustreznosti (KGZS, november 2017).

Dopustne vrednosti za *E.Coli* v vodi za namakanje po smernicah so:

- 100 CFU/100 ml vode, če se pridelek ne kuha in hkrati voda za namakanje pride v stik s plodom;
- 1000 CFU/100 ml vode, če se pridelek ne kuha in hkrati voda za namakanje ne pride v stik s plodom;
- 10.000 CFU/100 ml vode, če se pridelek kuha.

Rezultati izvedenega vzorčenja vodnega vira, marca 2022 izkazujejo, da so vrednosti *Escherichia coli* in koliformne bakterije glede na omenjene smernice presežene. Poročilo o izvedeni nalogi Vzorčenje in preiskave vode za namakanje - namakalni sistem Ormož je priloženo kot tekstualna priloga (T.3.1). V spodnji tabeli so podani rezultati preizkušanja, ki izkazujejo presežene mejne vrednosti glede na smernice. Glede na rezultate preizkušanja voda brez predhodne obdelave ni primerna za namakanje vrtnin in poljščin, ki se ne prekuhajo in ki pridejo v stik z vodo.

Glede na opozorilno karto poplav se načrtovani namakalni sistem delno nahaja na območju zelo redkih poplav reke Pesnice, Besniškega in Sejanskega potoka ter le v manjšem obsegu (del Območja 6), na območju pogostih poplav Besniškega potoka. Za potrebe načrtovanja obravnavanega namakalnega sistema je bila v skladu z določili Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja, (Ur. list RS 89/2008; v nadaljevanju besedila Uredba), izvedena Hidravlična študija ter karte

poplavne nevarnosti in razredov poplavne nevarnosti za območje NS Ormož – V. Faza (VGB Maribor, d.o.o., št. proj. 4014/20, oktober 2020). Na podlagi karte poplavne nevarnosti je razvidno, da se načrtovan cevovod in območje namakalnega sistema nahajata na poplavnih območjih pri pretoki Q10, Q100 in Q500. Na podlagi karte razredov poplavne nevarnosti je razvidno, da se načrtovan cevovod in območje namakalnega sistema nahajata na območju razredov majhne, srednje in preostale nevarnosti.

- Območje 4

Območje cevovodov leži izven poplavnih območij.

- Območje 5

Cevovod leži na območju poplav Bresniškega potoka in sicer že delno na severnem delu v območju Q10, v večjem delu pa v območju dosega poplav Q100 in Q500. Cevovodi se nahajajo v območju srednjega razreda poplavne nevarnosti (na območju Q10), majhnega (Q100) in preostalega razreda poplavne nevarnosti (na območju dosega Q500).

- Območje 6

Območje je umeščeno v območje dosega poplav Q500 Starega Bresniškega potoka. Posledično je območje cevovodov v preostalem razredu poplavne nevarnosti.

- Območje 7

Območje se nahaja v območju dosega poplav Sejance, ki obširno poplavlja na severni strani železniškega nasipa. Načrtovani cevovodi se nahajajo v območju srednjega razreda poplavne nevarnosti v območju ob strugi Sejance. Na ostalih območjih se nahajajo v večinskem deleži v območju preostale nevarnosti.

- Območje 8

Območje se nahaja v območju dosega poplav Sejance, ki obširno poplavlja na severni strani železniškega nasipa in neimenovanega zalednega vodotoka. Načrtovani cevovodi se nahajajo v območju srednjega razreda poplavne nevarnosti v območju ob strugi Sejance in ob neimenovanem vodotoku. Na ostalih območjih se nahajajo v večinskem deleži v območju preostale poplavne nevarnosti.

9.2.a Pričakovani vplivi v času gradnje in pogoji

Vpliv na površinsko in podzemno vodo v času gradnje je možen zaradi vzpostavitve gradbišča ter prisotnosti gradbene mehanizacije in tovornih vozil na območju gradbišča, ki predstavljajo potencialno nevarnost za onesnaženje tal ter posredno podzemne vode. Do poslabšanja kakovosti površinske vode bi lahko prišlo zaradi emisij v tla s snovmi, ki so sestavine gradbenih materialov. Tovrsten vpliv na površinsko ali podzemno vodo je običajno kratkoročne in lokalne narave. Do pomembnejših emisij v podzemne in tudi površinske vode, tako v času gradnje cevovodov bi lahko prišlo le v izrednih nezgodnih situacijah, kot je npr. izlitje goriva ali olja iz gradbenega stroja ali tovornega vozila in še to le v primeru opustitve ukrepanja osebja na gradbišču, kar pa je mogoče z ustrežno organizacijo gradbišča in uporabo tehnično ustreznih strojev preprečiti. Izkopi v tla bodo plitki, do globine 1,5 m. Globina podzemnih voda se nahaja na globini od 2 do 4 m.

Upravni organ je v točki VI./2.1 izreka tega dovoljenja določil dodatne pogoje za čas gradnje z namenom preprečitve oziroma zmanjšanja tveganja onesnaženja voda. Ti pogoji oziroma ukrepi veljajo za varstvo podzemnih in površinskih voda, saj bo njihovo izvajanje preprečilo prehajanje onesnaževal tako v podzemne kot v površinske vode. Upravni organ je v točko VI./2.1 izreka tega dovoljenja vključil še pogoje iz mnenja Direkcije RS za vode št. 35508-7721/2021-7 z dne 3. 5. 2022. Upravni organ ocenjuje, da bodo vplivi na podzemne vode in površinske vode v času gradnje nameravanega posega, ob izvajanju vseh ukrepov za preprečitev onesnaževanja voda, nebitveni.

9.2.b Pričakovani vplivi v času obratovanja in pogoji

V študiji Idejno tehnična zasnova namakanja Dravsko-Ptujskega polja (VGB Maribor, št. proj. 1608-4/91) je obdelana tudi problematika vpliva namakanja na podtalnico. Problem predstavlja predvsem povečanje vsebnosti hranil in vnos toksičnih snovi za zaščito rastlin v podtalnico. Do teh pojavov lahko pride v primeru uporabe neprimerne vode za namakanje ali pa zaradi povečanega izpiranja z namakanjem. Z namakanjem je zagotovljena optimalna vlažnost v tleh, kar omogoča rastlinam dobro izrabo hranil, ki se dodajajo v tla in s tem zmanjšuje nevarnost izpiranja hranil v podtalje. Rastline so v dobri kondiciji, kar zmanjšuje tudi potrebo po preveliki uporabi zaščitnih sredstev in potencialno onesnaženje podtalnice. Predviden vir - voda iz odvodnega kanala HE Formin, je ocenjen kot ustrezen, izpiranje pa naj bi bilo preprečeno predvsem s pravilnim namakanjem ter z ustreznim količinskim in časovnim razporedom namakanja. Potrebne vodne količine in časovni razpored je tudi predmet Idejno tehnične zasnove namakanja Dravsko-Ptujskega polja (VGB Maribor, št. proj. 1608-4/91). Uvedba pravilnega namakanja, ki je povezana z višjim strokovnim nivojem kmetijske pridelave, ne bo povečala obremenitve podtalnice, lahko jo celo zmanjša. Predpogoj je seveda tudi strokovno vodena uporaba zaščitnih sredstev ter strokovno voden vnos hranil v tla. Ob uporabi gnojil in fitofarmaceutskih sredstev skladno z dobro kmetijsko prakso, ni pričakovati negativen vpliv na podzemno vodo. Le dušik je element, ki tudi v pridelovalnih sistemih brez namakanja, občasno ogroža neoporečnost podtalnice. Strokovno pravilno namakanje te grožnje ne poveča, nasprotno v določenih tehnologijah namakanja (kapljično namakanje), se obseg izpiranja dušika lahko zmanjša. Na podlagi Uredbe o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (Ur. list RS, št. 113/09, 5/13, 22/15, 12/17) se bo kontroliral vnos hranil in zaščitnih sredstev v tla.

Namakalni sistem je sicer predviden na širšem vodovarstvenem območju. Upravni organ ocenjuje vpliv na kakovost podtalnice kot nebitven pod pogojem, da se vpelje strokovni nadzor namakanja (ustrezni količinski in časovni razpored namakanja, vključno z gnojilnim načrtom in načrtom varstva rastlin). Iz Strokovne analize in ocene vpliva namakalnega sistema na podzemno vodo v coni 3 občinskega odloka za zavarovanje zajetij za pitno vodo vodarne Ormož (VGB Maribor d.o.o. in AEI, Irena Kopač s.p., št. proj. 4040/20, nov. 2020) izhaja, da je ob obratovanju tega dela namakalnega sistema pomembno, da predstavlja 16% od skupnih namakalnih površin, vključno z obstoječimi, ki jih je 84%. Takšen delež ne more ogroziti obstoječega sistema oskrbe z vodo, varovanega z umetnim bogatenjem podzemne vode in pripravo vode. Tveganje v času obratovanja tega namakalnega sistema, ki bi lahko nastalo zaradi izpiranja nitratov iz tal je potrebno preprečiti z ustreznim načrtovanjem gnojenja, uporabe fitofarmaceutskih sredstev in namakanja. To je del načrtovanja kmetijske proizvodnje. Zajetja vodarne Ormož pa imajo tudi večpregradni varnostni sistem z uporabo umetnega bogatenja podzemne vode in pripravo vode pred vstopom v distribucijski sistem. Upravni organ je v točki VI./2.2 izreka tega dovoljenja določil dodatne pogoje, in sicer vzpostavitev sistema predhodnega čiščenja vode z UV sterilizatorjem in preveritev učinkovitosti predvidenega sistema, in izdelavo Poslovnika o obratovanju in vzdrževanju namakalnega sistema. Pri tem je treba, z namenom preprečitve onesnaževanja površinske vode, upoštevati tudi zakonsko določilo 65. člena ZV-1, ki prepoveduje gnojenje in uporabo sredstev za varstvo rastlin na priobalnih zemljiščih v tlorisni širini 15 m od meje brega voda 1. reda in 5 m od meje brega 2. reda. Upravni organ ocenjuje, da bodo vplivi v času obratovanja namakalnega sistema, ob upoštevanju vseh dodatnih omilitvenih ukrepov, nebitveni.

9.3 Varstvo narave

Večina območja predvidenega za izgradnjo namakalnega sistema je kmetijsko zemljišče, ki je že v obstoječem stanju intenzivno izkoriščano. Znotraj predvidenih območij namakanja so prisotne le manjše zaplate z lesno vegetacijo, ki ponekod obrobja tudi prisotne vodotoke, jarke oz. vodno površino. Na obravnavanem območju ni bilo izvedenega kartiranja habitatnih tipov. Čeprav je celotno Dravsko polje kmetijsko močno intenzivirano ter tudi gosto poseljeno, so kljub temu ostali določeni predeli z veliko naravovarstveno vrednostjo. Na širšem območju je tako pomembna predvsem reka

Drava s pripadajočo loko, od umetnih habitatov oziroma takšnih, ki so nastali z delovanjem človeka v naravi, pa obe akumulacijski jezери (Ptujsko in Ormoško) ter številne gramoznice. Obravnavno območje predstavlja preletno področje ptičjim vrstam, med katerimi so številne tudi zavarovane. Ožje območje nameravanega posega še ni bilo favnistično sistematsko raziskano. Obrežni pas Pesnice, Sejanskega potoka in manjših vodotokov oz. melioracijskih jarkov predstavlja prav gotovo potencialni refugij živalskim vrstam v tej drugače kmetijsko obremenjeni krajini. Med njimi svoj življenjski prostor zagotovo najdejo tudi redke in ogrožene vrste iz skupine dvoživk, kačjih pastirjev, hroščev, metuljev. Po podatkih Ribiške družine Ptuj so v kanalu HE Formin prisotne sledeče vrste rib: jezerska postrv, klen, podust. V reki Pesnici pa najdemo vrste: podust, platnica, som, rdečeočka, zelenika, krap.

Po podatkih pristojne lovske družine živijo na obravnavanem območju sesalci: srnjad, poljski zajec, lisica, jazbec, kuna belica, kuna zlatica, dihur, mala podlasica, hermelin, pižmovka in veverica; in ptice: fazan, poljska jerebica, prepelica, divja grlica, turška grlica, golob grivar, raca mlakarica, črna liska, regeljc, kreheljc, kljunač ali sloka, kozica, poljska vrana, siva vrana, sraka, šoja, kavka, navadna postovka, južna postovka, navadna kanja, kragulj, skobec, rjavi lunj, lesna sova, mala uharica, čuk, skovik, priba ali vivek in še veliko vrst ptic pevk.

Podatki o pticah so povzeti po poročilu Dodatek za varovana območja v skladu s pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja. Območje načrtovanega posega zajema obsežne površine na vzhodnem delu Ptujskega polja, del območja se nahaja znotraj Mednarodno pomembnega območja za ptice (IBA) Reka Drava oz. območja, ki izpolnjuje kriterije za uvrstitev med Posebna območja varstva (SPA) po Direktivi EU o pticah (79/409/EGS). Območje predstavlja aluvialno ravnico reke Drave, ki je danes od glavne struge ločena z nasipom odvodnega kanala HE Formin. Za območje je značilna prevladujoča kmetijska raba, ki je izrazito intenzivna, podobno kot na celotnem Ptujskem polju. Kljub intenzivni rabi je za območje, zlasti njegov severni del (bližje magistralni cesti Ptuj – Ormož), značilna mozaična raba, kjer se izmenjujejo površine z različnimi kulturami, med katerimi prevladujejo kornjača in različna žita. Območje je preprejeno z različnimi vodotoki (rekami, potoki, studenčnicami, jarki), pri katerih so kljub melioracijam ostali ohranjeni odseki z meandri in pasom obrežne lesnate vegetacije. Gozda je malo in se pojavlja v obliki manjših gozdnatih otokov. Izmed 53 vrst za katere je bilo opredeljeno območje POV Drava, se na območju predvidenega posega pojavlja 16 vrst. Nekatere izmed teh se tukaj pojavljajo zgolj marginalno, medtem ko za druge predstavlja pomemben del območja razširjenosti znotraj POV in tudi širše. Po številu vrst s konami na območju posega so v ospredju vodne ptice, čeprav se le nekatere med njimi tukaj pojavljajo v večjem številu. Med gnezdkami je od vrst iz Priloge 1 Direktive najpomembnejši vodomec, ki gnezdi ob Pesnici in Sejanskem potoku, zlasti na spodnjem delu, prehranjuje pa se tudi na manjših vodotokih. Črna štorčja je gnezdkica bližnje okolice, se pa v vodotokih območja posega redno prehranjuje. Nekaj parov belih štorčelj gnezdi v okoliških vaseh (Cvetkovci, Trgovišče, Mihovci itd.), hrano pa išče predvsem na kmetijskih površinah. Pozimi je tukaj številna velika bela čaplja, ki se redno prehranjuje tako v vodotokih kot na odprtih kmetijskih površinah. Vsaj za naslednji dve vrsti vodnih ptic predstavljajo kmetijske površine pomembna prehranjevališča: beločelo gos in rečnega galeba. Rečni galeb se sicer redno pojavlja na večjem delu POV, k posebnemu pomenu območja posega za vrsto pa prispeva neposredna bližina pomembnega selitvenega koridorja za vrsto med Ptujskim in Ormoškim jezerom, ki ga predstavlja kanal HE Formin. Število galebov je največje od pozne jeseni do zgodnje pomladi, ko lahko doseže nekaj 1000 osebkov. Zaradi bližine Ormoškega jezera in odmaknjenosti območja od prometnih poti (zlasti južni del, ob kanalu) je območje v zimskem času pomembno prehranjevališče beločelih gosi. Porast številčnosti in večjo frekvenco pojavljanja na tem območju smo zabeležili predvsem v zimah 2007/2008 in 2008/2009. Števila beločelih gosi zabeležena v zadnjih zimah presegajo 1% biogeografske populacije in s tem vrsta izpolnjuje kriterij za uvrstitev med varovane vrste POV. Za ostale vrste vodnih ptic ima območje načrtovanega posega manjši pomen, se pa večina pojavlja v večjem številu na kanalu HE Formin v neposredni bližini. Zaradi direktne navezave na Ormoško jezero je zlasti pomemben spodnji, nekoliko razširjen del kanala, kjer se pozimi redno zadržuje nekaj sto lisk, zvoncev, čopastih črnih in drugih vrst. Pomemben element v prevladujoči kmetijski krajini območja so številni pasovi drevja,

mejice in podobne strukture, ki se pojavljajo zlasti vzdolž vodotokov. Tukaj gnezdita rečni cvrčalec in rjavi srakoper, medtem ko plašica, pivka in belovrati muhar potrebujejo nekoliko večje sestoje gozda. Kmetijska krajina na območju posega je tudi habitat nekaterih drugih vrst, ki sicer niso med varovanimi vrstami območja, vendar pa jih v Evropi (BirdLife International 2004) in/ ali Sloveniji (Rdeči seznam ptičev gnezdilcev, Ur. list RS št. 82/2002) uvrščamo med ogrožene vrste, to so jrebica, divja grlica, pegasta sova, čopasti škrjanec, poljski škrjanec, repnik in rumeni strnad.

Namakalna območja 4, 5 in 6 se nahajajo na območju ekološko pomembnega območja Drava spodnja (EŠD 41500). EPO imajo varstvene usmeritve ter pravila ravnanja opredeljene v Uredbi o ekološko pomembnih območjih (UL RS št. 48/04, 33/13, 99/13). Varstveni cilj na ekološko pomembnih območjih je ohranjati ali izboljšati obstoječe lastnosti nežive in žive narave, ki prispevajo k ugodnemu stanju rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, zlasti tistih, zaradi katerih je na osnovi kriterijev iz ZON, ekološko pomembno območje opredeljeno. EPO Drava – spodnja zajema poplavno območje in nižinski tok Drave med Mariborom in Središčem ob Dravi ter predstavlja kompleksen ekosistem z veliko pestrostjo habitatov in vrst, življenjski prostor ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, evropsko pomemben selitveni koridor in prezimovališče ptic. Drava je naša najbolj vodnata reka. Pri Mariboru priteče v odprt nižinski svet, ki ga je oblikovala z zasipavanjem s silikatnimi prodi med ledenimi dobami. Tu se začne nižinski, meandrirajoči del. Na najnižji poplavljeni dravski terasi je ohranjen gozd ali pa so zemljišča kmetijsko obdelana. Naravni hidromorfološki procesi v strugi so se spremenili po izgradnji jezov in hidroenergetskih kanalov. Poplavno območje opravlja vlogo retencijskih površin, prodnati nanosi Drave pa so eden najpomembnejših rezervoarjev podtalnice v Sloveniji. Na posameznih odsekih dolvodno od Ptuja je Drava ohranjena v naravnem stanju. Procesu oblikujejo in odnašajo sipine in prodišča, ob bočni eroziji se odpirajo strme stene, ob visokih vodah se polnijo in obnavljajo stranski rokavi in mrtvice, poplave pa napajajo poplavne loge. Raznoliki vodni in obvodni habitati, dve veliki vodni akumulaciji in nekatere gramoznice kot pomembni antropogeni habitati ter ohranjena tradicionalna kulturna krajina z ekstenzivnimi travniki in polji, so življenjski prostor preko 270 vrst ptic, približno 50 vrst rib, okoli 40 vrst kačjih pastirjev, 30 vrst sesalcev, 14 vrst dvoživk, 9 vrst plazilcev in preko 600 različnih vrst rastlin. Območje je najpomembnejše prezimovališče in preletna postaja vodnih ptic v Sloveniji. Med številnimi rastlinami, ki so uvrščene na seznam redkih in ogroženih vrst je zanimivo pojavljanje pionirskih vrst prodišč, kot so rakitovec, nemški strojevec in pikasti mišjak. V gramoznicah pri Obrežu uspeva trirobi biček, v gramoznici pri Sp. Dupleku pa tudi laxmanov rogoz. V mrtvicah in manjših stoječih vodah uspevajo lasasti dristavec, vodopivka, trožilnata vodna leča, razkrečenolistna vodna zlatica, navadna smrečica, mehurjasti šaš idr. Na ekstenzivnih travnikih, ki so ponekod posebna oblika gozda – košeni logi ali krči (Šturmovci) rastejo kukavičevke: čeladasta, trizoba kukavica, piramidasti pilovec, na suhih in toplih legah pa osjeliko, čebeljeliko in čmrljeliko mačje uho. Med žuželkami izstopajo metulji, med katerimi so ogrožene vrste črni apolon, primorski belin, mali spreminjavček idr., ter kačji pastirji. Med njimi so pomembne ogrožene vrste popotni porečnik, kačji potočnik, pegasti lesketnik, malinovordeči kamenjak. V močvirjih in gozdnih potokih se pojavlja hrošč močvirski krešič, v ohranjenih obrežnih gozdovih z veliko odmrle lesne mase pa škrlatni kukuj. V reki in pritokih ter mrtvih rokavih živijo redke in ogrožene vrste rib, npr. sulec, navadna mrena, smrkež, navadni okun, čep in mnoge druge. Izmed dvoživk je pomembno pojavljanje česnovke in hribskega urha, med plazilci pa grožene želve močvirske sklednice. Celotno območje je izjemnega pomena za ptice. V zimskem času se na Dravi zadržuje nekaj deset tisoč vodnih ptic, v loki pa gnezdijo okoli 100 vrst ptic, tudi npr. orel belorepec, črna štoklja, vse v Sloveniji živeče vrste žoln, rečni cvrčalec, trsni cvrčalec, sirjski detel, vodomec, mali martinec in mali deževnik. Po zaslugi čiščenja zaraščenih peščenih rečnih sten tu gnezdijo breguljka. Tudi Ormoške lagune predstavljajo bivališče številnim ogroženim vrstam ptic, saj tu gnezdijo polojnik, konopnica in navadna čigra. Njive nad dosegom poplav v okolici Središča ob Dravi so edino bivališče hrčka v Sloveniji, ob reki in potokih pa živita vidra in bober. Območje je nacionalnega in mednarodnega naravovarstvenega pomena, z namenom ohranjanja narave so deli tega območja zakonsko zavarovani.

Na podlagi Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Ur. list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 39/13, 3/14, 21/16) opredeljena posebno območje varstva

Drava SI5000011 zajema namakalno Območje 4. Posebno območje varstva Drava SI5000011 zajema reko Dravo kot najpomembnejše območje za vodne ptice v Sloveniji, saj tukaj redno prezimuje več kot 20.000 vodnih ptic, nič manj pa se jih ne zadržuje na spomladanski oziroma jesenski selitvi. Pomen Drave za prezimujoče vodne ptice v zadnjih letih lepo ilustrirajo rezultati vsakoletnega sistematičnega štetja vodnih ptic v mesecu januarju. Izmed posameznih vrst je gotovo zelo pomembna velika bela čaplja. Mnoge sicer pogoste vrste ptic dosegajo tukaj na prezimovanju za slovenske in tudi evropske razmere visoka števila. Med njimi so najpomembnejše mali ponirek, pritlikavi kormoran, mlakarica, čopasta črnica, zvonec in veliki žagar. Med številnimi vrstami, ki območje reke Drave preletijo v času selitve, velja izpostaviti dve: črno čigro in malega galeba.

9.3.a Pričakovani vplivi v času gradnje in pogoji

Obravnavan poseg ni načrtovan na območju ali v neposredni bližini naravnih vrednot. Namakalna območja 4, 5 in 6 ter cevovodi, ki vodijo do teh območij se nahajajo na EPO Drava spodnja, namakalno Območje 4 pa tudi na območju Natura 2000 – POV Drava. Ob doslednem upoštevanju načrtovanih ureditev se v bližnjo okolico (Sejanski potok, Pesnica, druge vodne površine, gozdni sestoji, mejice), ki omogoča preživetje tudi zavarovanim in ogroženim živalskim in rastlinskim vrstam, ne bo posegalo. Z ustrezno organizacijo gradbišča izvedba namakanja na obravnavanem območju ne bo prinesla fizičnih sprememb v strukturah habitatov oz. lastnostih nežive in žive narave, ki prispevajo k ugodnemu stanju rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov. Za območje POV Drava so varstveni cilji opredeljeni v Programu upravljanja območij Natura 2000 (2015). Po podatkih ZRSVN so na vplivnem območju posega opredeljene notranje cone za naslednje varovane vrste ptic: siva gos, beločela gos, pepelasti lunj, črna štoklja, rjavi lunj, močvirski lunj, prepelica, velika bela čaplja, belorepec, rečni galeb, sivi galeb, rjavi srakoper, rumenonogi galeb, pivka, priba. Sama vzpostavitev oziroma izgradnja sistema predstavlja enkratni poseg, ki ga je možno z ustrezno določitvijo obdobja izvedbe in upoštevanjem določenih omilitvenih ukrepov učinkovito omiliti, tako da ne bi imel pomembnega vpliva na varstveno pomembne vrste ptic tega območja oz. opredeljene varstvene cilje za te vrste. Iz mnenja Zavoda RS za varstvo narave št. 3562-0990/2021-4 z dne 22. 12. 2021 izhaja, da se Območje 4 v velikosti 4,46 ha nahaja znotraj območja Natura 2000 POV Drava. Od posebnega ohranitvenega območja (POO) Drava SI3000220 je namakalno Območje 4 oddaljeno ca 520 m. Vsa ostala namakalna območja se nahajajo izven daljinskega vpliva Natura 2000 območja. Na podlagi že izvedenih sistemov namakanja ocenjujejo, da je pri uvedbi namakalnih sistemov daljinski vpliv možen le v času gradnje oz. izvedbe cevovoda. Motnja zaradi gradnje pa se z oddaljenostjo od lokacije gradbene mehanizacije zmanjšuje. V oddaljenosti 200 m in več, motenj (hrup, onesnaženost zraka, vizualna motnja, ki lahko vpliva na dnevni ritem živali) ni več. Gradnja cevovoda v dolžini 100 m traja približno 1 dan. Nekaj dnevno polaganje cevovodov (3-4 dni) na območju kmetijskih površin ne bo povzročalo motnje, ki bi lahko bistveno vplivala na varstvene cilje območja Natura 2000. Iz mnenja tako izhaja, da je ocena daljinskega vpliva gradnje namakalnega sistema na POO Drava ustrezna in da so daljinski vplivi gradnje nebitveni. Glede na status območja, lokacijo in vrsto posega je bila skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja izvedena presoja sprejemljivosti posega na naravo. Upravni organ ugotavlja, da je ob izvedbi predvidenega posega treba upoštevati omilitvene ukrepe, zato je v točki VI./3.1 izreka tega dovoljenja določil dodatne ukrepe v času gradnje in s tem v celoti sledil mnenju Zavoda RS za varstvo narave. Na podlagi navedenega upravni organ ugotavlja, da so vplivi s stališča ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti sprejemljivi.

9.3.b Pričakovani vplivi v času obratovanja in pogoji

Namakalni sistem pomeni možnost intenziviranja kmetijstva in tako možnosti nepredvidenega vnosa gnojil, škropiv oz. zaščitnih sredstev tudi v bližnje habitate, med katerimi so tudi površine, ki lahko predstavljajo habitat za biodiverzitetno območje pomembnih rastlinskih in živalskih vrst oz. kvalifikacijskih vrst ter habitatnih tipov. Možnosti vnosa škropiv oz. zaščitnih sredstev tako v vodne površine kot posredno na ostale površine lahko vpliva na kvaliteto habitatov rastlinskih ali živalskih

vrst znotraj EPO oz. Natura 2000 območja. Možna posledica uvedbe sistema namakanja so posredne spremembe v rabi območja. Te bi imele v največji negativen vpliv na talne gnezdilke, ki potrebujejo v prvem delu gnezditvene sezone (oblikovanje teritorija, valjenje) nizko vegetacijo in dober pregled nad okolico gnezda, zlasti pribo. Za kulturne rastline pod namakanjem je značilna bolj enakomerna, hitrejša in gostejša rast. To za pribo ni ugodno, saj se zmanjšuje delež površine primeren za gnezdenje in dostopnost hrane, vrsti je tudi oteženo njeno iskanje. Stalno nameščena oprema za namakanje (namakalniki, vključno s pripadajočimi cevmi) predstavljajo fizično oviro in še dodatno zmanjšujejo za gnezdilke uporabno površino območja. Ta učinek je še večji pri prestavljivi opremi (npr. bobenskih namakalnikih), kjer se lokacije namakalnikov pogosto spreminjajo. S tem se tudi poveča verjetnost propada gnezd zaradi teptanja, ki je pri talnih gnezdilkah (priba) že tako velika zaradi pogostih strojnih operacij. Izguba za gnezdilke uporabne površine je največja pri kapljičnem namakanju, ki predstavlja najbolj intenzivno obliko namakanja. Talne gnezdilke tukaj zaradi obsežnega in razvejanega sistema namakalnih linij praktično nimajo možnosti za uspešno gnezdenje. Vpliv kapljičnega namakanja negativno vpliva na večino vrst ptic, ki uporabljajo kmetijsko krajino, lahko kot direkten učinek (zaradi toksičnosti povečana smrtnost, zmanjšana produktivnost), ali bolj pogosto kot posreden učinek zaradi zmanjšanja količine plena. Negativen vpliv bi imele tudi nadaljnje težnje k razvoju obsežnih monokultur, saj je možnost preživetja talnih gnezdilk v mozaiku različnih kultur (in različnim časom zorenja ter žetve) večja, poleg tega pa se pri takšni rabi pojavlja več različnih robov oziroma prehodov med njivami, kar je za številne vrste ugodno pri iskanju hrane (med gnezdilkami npr. bela štoklja, priba, rjavi srakoper, med drugimi zlasti velika bela čaplja). Obstoj številnih gnezdilk je vezan na ohranjanje pasov drevja v odprti kmetijski krajini in vzdolž vodotokov. Kakršnokoli krčenje teh predelov bi lahko negativno vplivalo na njihove populacije. Negativnega vpliva na večino vodnih ptic, ki se tukaj pojavljajo predvsem v hladni polovici leta, zaradi časa izvajanja namakanja (pomlad, poletje) in ob upoštevanju določenih omilitvenih ukrepov ni pričakovati. Ohranjanje specifičnih lastnosti, struktur, procesov habitatov kvalifikacijskih vrst bo zagotovljeno tudi z uvedbo 15 m varovalnega pasu med kmetijskimi površinami in vodotoki, kjer je prepovedana uporaba gnojil, škropljenje oz. vnos škropiva ter vnos zaščitnih sredstev. Upravni organ je zato ukrepe, ki jih je določil Zavod RS za varstvo narave, OE Maribor v mnenju št. 3562-0990/2021-4 z dne 22. 12. 2021, in se nanašajo na varovanje biotske raznovrstnosti na območju naravne vrednote, povzel v točki VI./3.3 izreka tega dovoljenja. Upravni organ ocenjuje, da so vplivi nameravanega posega v času obratovanja s stališča ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti sprejemljivi.

9.4 Upravni organ ugotavlja, da je treba za obratovanje gradbišča, ki je vir hrupa, v skladu s 6. točko prvega odstavka 11. člena Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa (Uradni list RS, št.43/18 in 59/19), zagotoviti izvajanje lastnega ocenjevanja hrupa v skladu s predpisom, ki ureja prvo ocenjevanje in obratovalni monitoring za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje z ocenjevanjem kazalcev hrupa L(dan), L(večer), L(noč), L(dvn) in oceno kazalcev hrupa L(eq), L(1) in L(99). Upravni organ je v točki VII. izreka tega dovoljenja za gradbišče določil izvajanje lastnega ocenjevanja hrupa, ki ga določa Pravilnik o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08).

(6) Upravni organ je v skladu z določbami 55. člena GZ zagotovil javni vpogled v zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja in dokumentacijo, ki se nanaša na predmet izdaje gradbenega dovoljenja ter omogočil dajanje mnenj in pripomb v roku 30 dni od dneva javne objave na spletnih straneh e-uprave. Javno naznanilo št. 35105-81/2021/33 z dne 1. 8. 2022 je bilo objavljeno na spletnih straneh e-uprave od 2. 8. 2022 do 31. 8. 2022 celotna dokumentacija (javno naznanilo, zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja, DGD, PVO in mnenja) pa na spletnih straneh MOP od 1. 8. 2022 dalje. V javni objavi je upravni organ tudi povabil k prigrisatvi udeležbe v postopek osebe, ki izkazujejo pravni interes, kot je določeno v 6. točki javne objave. Iz spisne dokumentacije izhaja, da v določenem roku ni bilo podanih nobenih mnenj ali pripomb v zvezi z obravnavano gradnjo, prav tako v tem času ni nihče prigrisil svoje udeležbe v postopek.

(7) Glede na zgoraj navedeno upravni organ ugotavlja, da je bilo na podlagi predložene

dokumentacije in listin v skladu z določili GZ in ZVO-1 ter ob upoštevanju določil Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13) odločeno, kot je navedeno v izreku tega dovoljenja.

(8) V skladu s prvim odstavkom 48. člena GZ gradbeno dovoljenje preneha veljati, če investitor ne vloži popolne prijave začetka gradnje v petih letih od njegove pravnomočnosti.

(9) V skladu z določbami GZ mora investitor pred izvedbo gradnje imenovati nadzornika (62. člen GZ) in pred začetkom gradnje izvesti zakoličenje objekta v skladu s pogoji določenimi v tem dovoljenju in dokumentaciji za izvedbo gradnje (60. člen GZ).

(10) V skladu s 4. členom GZ je treba za novogradnjo, rekonstrukcijo in spremembo namembnosti imeti pravnomočno gradbeno dovoljenje in začetek gradnje prijaviti v skladu s 63. členom GZ. Prijava se vloži na obrazcu, ki je določen s Pravilnikom o podrobnejši vsebini dokumentacije in obrazcih, povezanih z graditvijo objektov (Uradni list RS št. 36/18, v nadaljevanju Pravilnik o dokumentaciji in obrazcih). K prijavi začetka gradnje mora investitor priložiti dokumentacijo za izvedbo gradnje in ostale priloge kot določa 63. člen GZ.

(11) V skladu z 68. členom GZ mora investitor po dokončanju gradnje pri Ministrstvu za okolje in prostor vložiti zahtevo za izdajo uporabnega dovoljenja. Zahteva se vloži na obrazcu, ki je določen s Pravilnikom o dokumentaciji in obrazcih.

(12) Ta odločba je upravne takse prosta na podlagi 23. člena Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16 in 30/18 – ZKZaš).

POUK O PRAVNEM SREDSTVU: Zoper to odločbo ni pritožbe, pač pa je dovoljen upravni spor z vložitvijo tožbe na Upravno sodišče Republike Slovenije v roku 30 dni od vročitve odločbe. Tožbo se vloži neposredno pri pristojnem sodišču ali pošlje po pošti.

Sandi Rutar
vodja Sektorja za dovoljenja

Postopek vodile:

Pavli Koc, univ.dipl.inž.arh.
sekretarka

Metka Podobnik, univ.dipl.prav.
sekretarka

Mateja Zupan, univ. dipl. kem.
višja svetovalka